

Lidská práva

OSN – historie vzniku

- Název Spojené národy navrhl americký prezident Franklin D. Roosevelt a poprvé byl použit za druhé světové války v Deklaraci Spojených národů z 1. ledna 1942, v níž se zástupci 26 států jménem svých vlád zavázali pokračovat ve společném boji proti mocnostem Osy.

Společnost národů

- Organizace koncipovaná v průběhu první světové války a ustavená v roce 1919 v rámci Versailleské smlouvy „na podporu mezinárodní spolupráce a dosažení míru a bezpečnosti“.
- V rámci Versailleské smlouvy vznikla i Mezinárodní organizace práce jako přidružená organizace Společnosti národů.
- Společnost národů ukončila činnost poté, co se jí nepodařilo zabránit vypuknutí druhé světové války

San Francisko 1945

- zástupci 50 zemí se sešli na Konferenci Spojených národů o mezinárodním uspořádání a vypracovali Chartu OSN.
- Chartu podepsalo 26. června 1945 celkem 50 zemí. Polsko sice nebylo na konferenci zastoupeno a svůj podpis připojilo později, je ale považováno za jednu z 51 zakládajících členských zemí OSN.

Založení OSN

- Organizace spojených národů oficiálně vznikla 24. října 1945, kdy byla Charta ratifikována Čínou, Francií, Sovětským svazem, USA, Velkou Británií a většinou ostatních signatářských zemí OSN.
- Každoročně se proto 24. říjen slaví jako Den Spojených národů.

Členství v OSN

- Členství je přístupné všem mírumilovným státům ochotným přijmout povinnosti vyplývající z Charty a odhodlaným a schopným tyto povinnosti plnit.
- Nové členské státy přijímá Valné shromáždění na základě doporučení Rady bezpečnosti.
- Charta stanovuje podmínky pro pozastavení členství nebo vyloučení států z důvodu porušení zásad Charty.

Charta OSN

- Byla podepsána 26. června 1945 v San Franciscu na závěr Konference Organizace spojených národů o mezinárodní organizaci a vešla v platnost 24. října 1945
- Statut Mezinárodního soudního dvora tvoří integrální součást Charty

My, lid spojených národů, jsouce odhodláni

- uchránit budoucí pokolení metly války, která dvakrát za našeho života přinesla lidstvu nevýslovné strasti,
- prohlásit znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a národů velkých i malých,
- vytvořit poměry, za nichž mohou být zachovány spravedlnost a úcta k závazkům plynoucím ze smluv a jiných pramenů mezinárodního práva,
- podporovat sociální pokrok a zlepšovat životní úroveň ve větší svobodě,

A k tomu cíli

- pěstovat snášenlivost a navzájem žít v míru jako dobří sousedé,
- sjednotit své síly k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti,
- přijmout zásady a zavést metody zajišťující, aby ozbrojené síly nebylo užíváno jinak než ve společném zájmu, a používat mezinárodního ústrojí k podpoře hospodářského a sociálního povznesení všech národů,

Rozhodli jsme se

- **sdružit své úsilí, abychom těchto cílů dosáhli.**
- Proto se naše vlády prostřednictvím svých zástupců, kteří se shromáždili v městě San Franciscu a předložili své plné moci, jež byly shledány v dobré a náležitě formě, dohodly na této Chartě Spojených národů a zřizují tímto mezinárodní organizaci zvanou Spojené národy.

Všeobecná deklarace lidských práv

- Schválena VS OSN 10. 12. 1948
- Nezávazný dokument
- Nejznámější dokument o lidských právech
- Hlasování se zdrželo i tehdejší Československo, dále Sovětský Svaz, Ukrajina, Bělorusko, Polsko, Jugoslávie, Jihoafrická unie, Saudská Arábie

Všeobecná deklarace lidských práv

U vědomí toho,

- že uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě
- že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbavení strachu a nouze, se budou těšit svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu
- že je nutné, aby lidská práva byla chráněna zákonem, nemá-li být člověk donucen uchýlovat se, když vše ostatní selhalo, k odboji proti tyranii a útlaku
- že je nutné podporovat rozvoj přátelských vztahů mezi národy

Lid Spojených národů

- Že lid Spojených národů zdůraznil v Chartě znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a že se rozhodl podporovat sociální pokrok a vytvořit lepší životní podmínky ve větší svobodě,
- že členské státy převzaly závazek zajistit ve spolupráci s Organizací spojených národů všeobecné uznávání a zachovávání lidských práv a základních svobod a
- že stejné chápání těchto práv a svobod má nesmírný význam pro dokonalé splnění tohoto závazku, **Valné shromáždění** vyhláší tuto **Všeobecnou deklaraci lidských práv**

Struktura OSN

- Členské státy
- Pozorovatelé
- Valné shromáždění
- Rada bezpečnosti
- Ekonomická a sociální rada
- Generální tajemník
- Poručenská rada
- Mezinárodní soudní dvůr

Členské státy

- Od roku 2011 193 států
- Seznam – wikipedie
- Březen 2016 - 193

Pozorovatelé

- Organizace, entity a jeden suverénní stát
- Mají právo mluvit na zasedání VS
- Účastnit se procedurálního hlasování
- Podepisovat a podporovat petice
- Stát Vatikán
- Ostatní např. Evropská unie, Rada Evropy, Sdružení karibských států, Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní správa mořského dna...

Valné shromáždění OSN

- Nejvyšší orgán OSN
- Všechny členské státy
- V čele předseda
- Zasedání začíná každoročně v září
- 70. zasedání zahájeno 29. 9. 2015 v New Yorku, předsedou byl zvolen Mogens Lykketoft z Dánska
- Předsedou 57. zasedání v roce 2002/2003 byl Jan Kavan
- Projednává otázky, které jsou spojené s Chartou OSN, zprávy výborů, volí jejich členy

Všeobecný výbor

- Předseda VS
- místopředsedové VS
- předsedové výborů

6 hlavních výborů

- první výbor – politický a bezpečnostní, na jehož práci se podílí i tzv. zvláštní politický výbor,
- druhý výbor – hospodářský a finanční,
- třetí výbor – sociální, humanitní a kulturní,
- čtvrtý výbor – speciálně-politický a dekolonizační,
- pátý výbor – administrativní a rozpočtový,
- šestý výbor – právní.

Hlasování ve VS OSN

- Běžné otázky - nadpoloviční většina přítomných hlasujících
- Podstatné věci např. přijímání nových členů - dvoutřetinová většina z přítomných a hlasujících
- Při volbě soudců Mezinárodního soudního dvora - nadpoloviční většina ze všech členů
- Při revizi Charty - dvoutřetinová většina všech členů
- V politických otázkách se rozhodnutí přijímají **konsenzem** všech členských států (konsenzus znamená všeobecný souhlas). Pokud někdo vznáší připomínku, dále se rokuje, když ji nevznáší, považuje se věc za schválenou a dále se o ní nerokuje.
- Při hlasováních má každý členský stát jeden hlas. Přítomní hlasující jsou ti, kteří jsou fyzicky přítomni.

Rada bezpečnosti OSN

- Kompetence
- Stálí členové
- Nestálí členové
- Pozorovatelé

Kompetence RB OSN

- Zachování míru ve světě
- Řešení sporů
- Úprava zbrojení
- Používání sankcí vůči narušiteli
- Podnikání vojenských akcí proti agresoru
- Navrhuje kandidáta na generálního tajemníka
- Spolu s Valným shromážděním volí soudce mezinárodního soudního dvora
- Předkládá zprávy o svojí činnosti valnému shromáždění

Původní stálí členové

- USA
- Spojené království
- Čínská lidová republika
- Francie
- Sovětský svaz

Aktuální stálí členové Rady bezpečnosti

- USA
- Spojené království
- Čínská lidová republika
- Francie
- Rusko

Nestálí členové RB

- Nestálé členy RB volí VS na svém každoročním podzimním zasedání a zvolení členové nastupují do rady k 1. lednu nadcházejícího roku.
- Jsou stanoveny regionální skupiny zemí, které navrhují ze svého středu jednu nebo několik kandidátských zemí
- *Afrika* - 3
- *Asie, Latinská Amerika a západní Evropa*- 2
- *východní Evropa*(kam spadá ČR) - 1
- Jedním ze zástupců musí být *arabská země* spadající střídavě pod Afriku nebo Asii
- Žádná země nemůže být zvolena do Rady bezpečnosti dvakrát bezprostředně po sobě, vždy musí následovat alespoň jednoletá přestávka

Aktuální nestálí členové

Angola (2016)

Egypt (2017)

Japonsko (2017)

Malajsie (2016)

Nový Zéland (2016)

Senegal (2017)

Španělsko (2016)

Ukrajina (2017)

Uruguay (2017)

Venezuela (2016)

Ohrožení míru

**Bezpečnostní rada jako jediný orgán může
nařídit použití síly při řešení ohrožení míru**

Právo veta

- Nejvýznamnější zvláštní pravomocí stálých členů RB OSN je **neomezené právo veta**, kdy kterýkoliv z nich může zablokovat jakékoliv rozhodnutí RB OSN. Toto veto nelze žádným způsobem obejít.

Ekonomická a sociální rada

- Otázky spojené s ekonomickým, sociálním, kulturním a zdravotním rozvojem
- Podpora dodržování lidských práv
- Dojednávání spolupráce s přidruženými odbornými mezinárodními organizacemi – Světová zdravotnická organizace, Organizace pro výživu a zemědělství, Světová banka apod.
- Vytváří si pomocné orgány, kterými jsou komise nebo výbory – Komise pro lidská práva, Výbor pro národnostní menšiny apod.
- Pod **ECOSOC** spadá 5 regionálních komisí, jejichž úkolem je iniciovat opatření na podporu ekonomického rozvoje příslušného regionu a posílit ekonomické vztahy mezi zeměmi
- Ekonomická a sociální rada zasedá dvakrát ročně, a to jednou v New Yorku a jednou v Ženevě

Generální tajemník OSN

- Řídí Sekretariát OSN
- De facto je hlavou a osobou komunikující navenek OSN
- Je jmenován na pětileté období VS na návrh RB
- Mezi pravomoci generálního tajemníka patří správa majetku OSN a právo zúčastnit se jednání všech orgánů OSN.
- Sekretariát zabezpečuje chod všech orgánů
- 7. generální tajemník Kofi Annan a OSN obdrželi v roce 2001 Nobelovu cenu míru za „práci za lépe organizovaný a mírovější svět“.
- Od 1.1. 2017 **Antonio Guterres** (Portugalsko)

Poručenská rada

- Ustavena Chartou OSN v roce 1945
- Pod správu patřila bývalá **mandátní území** Společnosti národů; území, jež byla odňata poraženým mocnostem po druhé světové válce - Itálii, Japonsku
- Do roku 1994 dosáhla všechna svěřenecká území OSN samosprávy či nezávislost
- Splnila svůj účel, nyní nepracuje, tzv. **spočívá**

Mezinárodní soudní dvůr

- V Haagu
- Zřízen roku 1945 na základě Charty OSN
- Řeší spory mezi státy
- Podává posudky o právních otázkách na žádost oprávněných orgánů

MSD

- Patnáct soudců volených VS OSN a RB
- Voleni na devět let a mohou být znovuzvoleni
- Každé tři roky se ve volbě obnovuje jedna třetina soudců
- Členy soudu nemohou být zároveň dva příslušníci stejného státu

Senáty MSD

- Soudci se usnávají prostou většinou hlasů a v případě rovnosti je rozhodující hlas předsedy
- Ve většině případů zasedá Dvůr v plném počtu
- Kvórum je devět soudců
- Může však pro určité druhy sporů vytvořit menší senáty při minimálním počtu tří soudců.
- Každý rok také tvoří pětičlenný senát, který pak na žádost stran rozhoduje ve zkráceném řízení

Vysoký komisař OSN pro lidská práva

- Nese hlavní odpovědnost za činnost OSN na poli lidských práv
- Jmenován na čtyřleté období
- Podpora a ochrana efektivního uplatňování lidských práv pro všechny lidi bez rozdílu
- Podněcování mezinárodní spolupráce v oblasti lidských práv
- Podpora a koordinace činnosti na podporu lidských práv v rámci OSN
- Účast na formulování nových norem pro lidská práva a podpora ratifikace dohod o lidských právech
- Pověřen reagovat na vážná porušování lidských práv a podnikat preventivní akce
- Od září 2014 je to Jordánec Zaíd Raád Zaíd Husajn

Úřad vysokého komisaře pro lidská práva

- Ústřední orgán OSN pro problematiku lidských práv
- Slouží jako sekretariát Komise pro lidská práva, smluvních orgánů (expertních skupin dohlížejících na plnění dohod) a dalších orgánů OSN pro lidská práva
- Působí i přímo v terénu a poskytuje poradní služby a technickou pomoc

Další orgány OSN zapojené do ochrany LP

- Dětský fond OSN (UNICEF)
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)
- Rozvojový program OSN (UNDP)
- Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)
- Dobrovolnický program OSN (UNV)
- Stálý meziresortní výbor, který je zodpovědný za koordinaci mezinárodní reakce na humanitární krize

Liga lidských práv ČR

- Lidskoprávní problémy soudnictví
- Zneužití moci policie
- Práva lidí s postižením
- Práva dětí

Práva lidí s postižením

- Snaha o **efektivní a úplnou implementaci** Úmluvy OSN o práva osob se zdravotním postižením.

Bojují proti:

- **systemu zbavování a omezování způsobilosti k právním úkonům,**
- Zbytečnému umístování osob s duševním postižením v ústavech sociální péče a psychiatrických léčebnách,
- **segregaci ve vzdělávání,**
- porušování práva na osobní svobodu a ponižujícímu zacházení v zařízeních, kde dochází k zbavení osobní svobody.

Metody

- Spolupráce s **Centrem advokacie duševně postižených**
- **Školení** pro zástupce veřejné správy, sociální pracovníky apod.
- **Zastupování osob** s postižením před českými i mezinárodními soudy v zásadních případech.
- **Spolupráce na reformách** s ústředními orgány státní správy.

Metody

- **Připomínkování zákonů**, které se týkají lidí se zdravotním postižením.
- **Publikace odborných analýz**, systémová doporučení, manuály pro veřejnost

Zneužití moci policie

- **Prosazování vzniku nezávislého kontrolního orgánu**, jenž by prošetřoval stížnosti a trestní oznámení na práci policistů a strážníků.
- Řeší případy **policejního násilí** a zneužívání pravomocí
- Ve strategických případech bojují **proti porušování práva na shromažďování a svobody projevu**

Lidskoprávní problémy soudnictví

- Podpora změn, které vedou ke kvalitnějšímu chodu justice
- Obrana proti soudním průtahům
- Posílení práv obětí v trestním řízení
- Zajištění bezplatné právní pomoci

Metody

- **Zastupování** před českými i mezinárodními soudy
- **Připomínkování zákonů**, které se týkají fungování soudů a činnosti soudních znalců
- **Příprava seminářů** pro soudce

Férová škola

- Principy **inkluzivního vzdělávání**
- **Individuální integrace žáků**
- Vytváření **spravedlivého prostředí** pro všechny děti
- **Využití potenciálu každého jedince**

Olympiáda lidských práv

Cílem je atraktivní formou:

- zvýšit informovanost studentů středních škol
- podporovat zájem mladých lidí poznávat, uvědomovat si a respektovat kulturní rozmanitost lidské společnosti
- vysvětlit důležitost obhajoby lidských práv pro všechny členy společnosti
- upozornit na nebezpečí různých forem intolerance, diskriminace, extremismu a rasismu

Soutěž svojí formou

- motivuje k systematické a modernější práci vedoucí k rozvoji osobnosti
- využívá inovativní prvky vzdělávání — rozvíjí kreativitu, komunikačně – prezentační schopnosti, argumentační techniky
- cílí na formování vlastních názorů

Koncepce projektu

- vytváří a posiluje spojení mezi neformálními skupinami a jednotlivci (na jednotlivých školách) “neoficiální” cestou, která je pro studenty atraktivnější než klasické školní aktivity

Vláda ČR a lidská práva

- Petr Mareš US-DEU

15. července 2002 – 4. srpna 2004

místopředseda vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje

- Džamila Stehlíková SZ

9. ledna 2007 – 23. ledna 2009

ministerně pro lidská práva a národnostní menšiny

ČR

- Michael Kocáb nestraník za Stranu zelených
23. ledna 2009 – 29. března 2010
ministr pro lidská práva a národnostní menšiny
- Jiří Dienstbier ČSSD
od 29. ledna 2014 do 30.11.2016
ministr pro lidská práva a rovné příležitosti
předseda Legislativní rady vlády
- Nástupce – Jan Chvojka

Ombudsman ČR

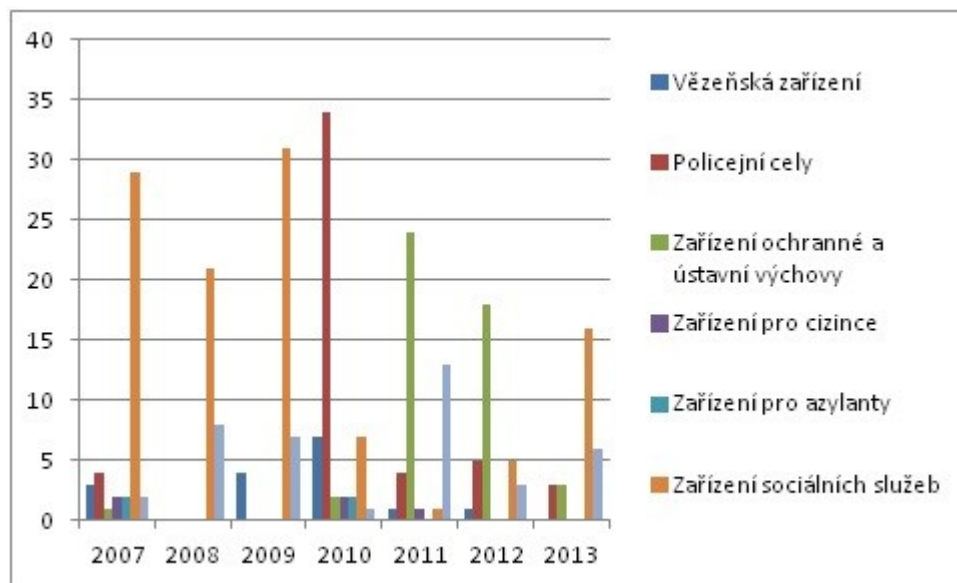
- Stížnosti na úřady
- Ochrana osob omezených na svobodě
- Diskriminace
- Sledování vyhoštění cizinců
- Mgr. Anna Šabatová, Ph. D.

Stížnosti na úřady

- Má právo nahlížet do úředních či soudních spisů
- Žádat úřady o vysvětlení
- Může bez ohlášení provádět místní šetření apod.
- Díky těmto pravomocem dokáže důkladně analyzovat problém, odhalit jeho příčiny a navrhnout řešení

Ochrana osob omezených na svobodě

- Ochránce provádí preventivní systematické návštěvy míst, kde jsou nebo mohou být lidé omezeni na svobodě. Snaží se zajistit respektování jejich základních práv a posílit jejich ochranu před tzv. špatným zacházením.

Diskriminace

- odlišné, právem zakázané zacházení s lidmi ve vymezených, srovnatelných situacích na základě různé rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, víry, náboženského vyznání a světového názoru.

Diskriminace

- Činnost veřejného ochránce práv jako tělesa pro rovné zacházení stojí na **3 pilířích**:
 - **Informovat**
 - **Vzdělávat**
 - **Pomáhat**

Informovat

- vydává doporučení a stanoviska určena široké veřejnosti
- vyjadřuje se ke konkrétním projevům diskriminace ve společnosti
- vydává doporučení, jak se takového jednání vyvarovat
- stěžejní aktivitou je provádění výzkumu
- konečnou aktivitou je vydávání stanovisek

Vzdělávat

- tematické semináře, workshopy a tréninky určené neziskovým organizacím, státní správě, zaměstnavatelům a poskytovatelům služeb
- ve spolupráci s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity vede Kliniky antidiskriminačního práva – výuku pro studenty studijního oboru Právo a právní věda

Pomáhat

- Obětem diskriminace
- Každá osoba má právo se na ochránce bezplatně obrátit se svým problémem souvisejícím s diskriminací
- Poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace
- Spolupracuje s neziskovou organizací Pro bono aliance , která může zprostředkovat bezplatnou právní pomoc nemajetným obětem diskriminace

Sledování vyhoštění cizinců

- Zajistit respektování práv zajištěných a vyhošťovaných cizinců
- Zajistit dodržování mezinárodních závazků České republiky v oblasti zajišťování a vyhošťování cizinců.
- Zvyšovat standard zacházení s vyhošťovanými osobami
- Posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, jako jsou např. nezletilí bez doprovodu, zdravotně postižení, oběti sexuálního násilí, oběti mučení nebo jiné formy násilí či žadatelé o mezinárodní ochranu
- Působit preventivně

Návratová směrnice

- Směrnice EP ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Směrnice ukládá členským státům povinnost zavést účinný systém pro sledování nuceného navracení.
- V České republice se dohledovým místem nad dodržováním práv cizinců zakotvených v této směrnici stal veřejný ochránce práv.

Členění základních práv

- dle obsahu
- dle generací
- dle statusů
- dle nositelů práv

Dle obsahu

- Základní
- Politická
- Práva národnostních menšin
- Hospodářská, sociální a kulturní
- Soudní a jiná právní ochrana

Dle statusů

- ***status relativus*** - rovné postavení jedinců vůči sobě navzájem, rovné postavení vůči státu
- ***status negativus*** - záruky omezení státní moci vůči jedinci, respektování základní svobody v užším slova smyslu
- ***status activus*** - možnosti jedince podílet se na fungování státu
- ***status positivus*** - závazky státu k aktivnímu plnění vůči jedinci (např. státní občanství)
- ***status subiectionis*** - závazky jednotlivce vůči státu (např. vojenská služba, poslušnost právního řádu)

Tzv. generace

- **I. generace** - lidská práva, základní svobody a práva na soudní ochranu, která mají původ již v 17. a 18. století
- **II. generace** - práva hospodářská, sociální a kulturní, spjatá s rozvojem dělnického a křesťanského sociálního hnutí na přelomu 19. a 20. století
- **III. generace** - tzv. práva solidarity - právo na mír, na informaci, na rozvoj, životní prostředí, společné kulturní dědictví lidstva

nositelé práv

- Právnícké osoby
- Fyzické osoby
- Veřejnoprávní korporace
- Stát
- Občané vs. cizinci

Možnosti omezení

- Formou zákona
- Současně hledání podstaty a smyslu - čl. 4 odst. 4 LZPS „ *Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.*“
- Často se limitují navzájem!

Kolize základních práv

- Princip proporcionality
- Princip přiměřenosti
- Zásada vhodnosti
- Zásada potřebnosti
- Zásada poměrování v kolizi stojících základních práv

Úrovně ochrany lidských práv v EU

- Národní – LZPS, ombudsman, národní soudy
- Unijní – Evropská unie
- Regionální – Rada Evropy
- Univerzální – OSN

Vývoj v EU

- Listina základních práv EU, která nabyla účinnosti 1. 12.2009 v rámci Lisabonské smlouvy
- Listina základních práv EU
 - o Důstojnost
 - o Svobody
 - o Rovnost
 - o Solidarita
 - o Občanská práva
 - o Soudnictví

Evropský veřejný ochránce práv

- je volen evropským parlamentem na dobu 5 let
- šetří stížnosti na nesprávný postup orgánů Evropské unie, nesmí však přezkoumávat jednání soudů
- zabývá se zejména administrativními nesrovnalostmi, nepoctivostí úředníků, diskriminací, zneužitím pravomoci, odmítnutím poskytnutí informací, zbytečnými průtahy
- šetření může zahájit na návrh i z vlastní iniciativy
- stížnosti mohou podávat fyzické a právnické osoby, které jsou občany EU a mají bydliště v některém z členských států

Rada Evropy

- Byla založena 1949, je nejstarší politickou organizací na kontinentu
- Sdružuje 47 zemí, sídlo má ve Štrasburku
- Byla zřízena k:
 - o Ochraně lidských práv, parlamentní demokracie a zákonnosti
 - o Rozvoji celoevropských hodnot ke standardizaci sociálních a právních postupů členských zemí

Politické cíle Rady Evropy

- V říjnu 1993 vytyčil vídeňský summit Rady Evropy nové politické cíle této organizace. Hlavy států a vlády zde představily Radu Evropy v roli ochránce demokratické bezpečnosti, založené na lidských právech, demokracii a zákonnosti. **Demokratická bezpečnost**, která je základním doplňkem bezpečnosti vojenské, je předpokladem stability a míru na evropském kontinentu.
- V průběhu 2. summitu ve Štrasburku v říjnu 1997 přijaly hlavy států a vlád akční plán k posilování činnosti Rady Evropy ve čtyřech oblastech: demokracie a lidská práva, sociální soudržnost, bezpečnost občanů a demokratické hodnoty a kulturní různorodost.

Instituce Rady Evropy

- Výbor ministrů
- Parlamentní shromáždění
- Kongres místních a regionálních orgánů
- Komisař pro lidská práva
- Evropský soud pro lidská práva

Komisař pro lidská práva

- je volen parlamentním shromážděním
- rozvíjí výchovu k lidským právům a informovanost o lidských právech ve členských státech;
- zjišťuje případné nedostatky v právním systému a praxi členských států s ohledem na dodržování lidských práv;“
- pomáhá rozvíjet účinné dodržování a plné užívání lidských práv tak, jak jsou zakotveny v různých dokumentech Rady Evropy.
- Na základě svého mandátu zjišťuje nedostatky v legislativě i praxi členských států
- Měl by podporovat činnost a spolupracovat s národními ombudsmany

Evropský soud pro lidská práva

- Mezinárodní soudní instituce též nazývaná [Štrasburský soud](#)
- Právním základem její činnosti je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (1950)
- Stížnost může podat jak jednotlivec, tak skupina, nevládní organizace nebo stát.

Ustanovení

- ESLP ustanovila Rada Evropy v roce 1959.
- K soudu původně patřila ještě Evropská komise pro lidská práva. Jejím úkolem bylo předběžné prošetřování a eventuálně řešení stížností. V roce 1998 byla však její činnost ukončena.
- Úředními jazyky soudu jsou angličtina a francouzština.

Evropský soud pro lidská práva – podmínky projednávání

- poslední rozhodnutí ve věci nesmí být starší 6 měsíců
- nesmí být zároveň projednávána jiným justičním orgánem
- nesmí být anonymní
- musely být vyčerpány všechny opravné prostředky v rámci dané země

Předmětem stížnosti je rozsudek

- Pokud je předmětem stížnosti rozsudek, pak se mezi tyto opravné prostředky nepočítá mimosoudní řešení, povolení obnovení soudního řízení a žádost o milost či prominutí trestu.
- Stěžovatel je tedy nemusí využít a může se na Štrasburský soud obrátit. Stížnost může podat jak jednotlivec, tak skupina, nevládní organizace nebo stát.

Jak soud funguje

- ESLP je mohutnou institucí.
- Každý členský stát Rady Evropy v ní má jednoho zástupce, přičemž jeho národnost není rozhodující.
- Každý soudce může být na ESLP dosazen pouze jednou.
- Funkční období je devět let.

Na co si stěžujeme?

- Častým předmětem stížností z České republiky jsou průtahy soudního řízení a diskriminace všeho druhu.
- Stěžovatelé se pro náročnost celého procesu obrací často nejdříve na Veřejného ochránce lidských práv - ombudsmana.

Proces

- Přípustnost stížností prověřuje výbor tří soudců, a pokud ji shledá přijatelnou, postoupí ji sedmičlennému senátu.
- Senát určí její právní podstatu a vydá rozhodnutí.
- V případě zjištění závažných skutečností ji postoupí senátu sedmnácti soudců - takzvaný Velký senát.
- Jeho rozhodnutí je konečné.

Evropská úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod

- dokument sepsaný na půdě Rady Evropy
 - má užší působnost než LZPS, chrání především občanská a politická práva
 - zakládá soud pro lidská práva, na který se mohou signatáři obracet v případě porušení

Práva zaručená Úmluvou

- povinnost respektovat lidská práva (čl. 1)
- právo na život (čl. 2)
- zákaz mučení (čl. 3)
- zákaz otroctví a nucených prací (čl. 4)
- právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5)
- právo na spravedlivé řízení (čl. 6)
- uložení trestu jen na základě zákona (čl. 7)
- právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8)
- svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání (čl. 9)
- svoboda projevu (čl. 10)
- svoboda shromažďovací a sdružovací (čl. 11)
- právo uzavřít manželství (čl. 12)
- právo na účinný právní prostředek nápravy (čl. 13)
- zákaz diskriminace (čl. 14) - platí subsidiárně k ostatním právům zaručeným Úmluvou

Povinnosti státu vyplývající z čl. 2 Úmluvy (právo na život)

- porušení práva na život je i to, pokud není dostatečně projednána něčí smrt
- pokud někdo uteče ze země, kde mu hrozí trest smrti a požádá v jiné zemi o azyl, tato země ho nemůže vydat, pokud lze předpokládat, že by byl popraven
- právo na život jako status negativus – stát do něj nesmí nijak zasáhnout, v případě, že do něj zasáhne, musí se tento zásah prošetřit
- status pozitivus – stát má zabezpečit, aby byl život chráněn

Některé dokumenty EU

- Evropská úmluva o odškodňování obětí trestných činů
- Evropská rámcová úmluva na ochranu menšin
- Evropská úmluva o výkonu práv dětí
- Evropská sociální charta
- Evropský výbor proti mučení
- Evropská charta regionálních či menšinových jazyků

Evropská sociální charta

- mezinárodní smlouva o sociálních a hospodářských právech
- ratifikovaná členskými státy Rady Evropy
- 18. října 1961 v Turínu
- Česká a Slovenská Federativní Republika 27. května 1992

ČÁST II – články 1-19

- právo na práci (čl. 1)
- právo na spravedlivé pracovní podmínky (čl. 2)
- právo na bezpečné a zdravé pracovní podmínky (čl. 3)
- právo na spravedlivou odměnu za práci (čl. 4)
- právo organizovat se (čl. 5)
- právo kolektivně vyjednávat (čl. 6)
- právo dětí a mladých osob na ochranu (čl. 7)
- právo zaměstnaných žen na ochranu (čl. 8)
- právo na poradenství při volbě povolání (čl. 9)
- právo na přípravu k výkonu povolání (čl. 10)
- právo na ochranu zdraví (čl. 11)
- právo na sociální zabezpečení (čl. 12)
- právo na sociální a lékařskou pomoc (čl. 13)
- právo využívat služby sociální péče (čl. 14)
- právo tělesně nebo duševně postižených (čl. 15)
- právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu (čl. 16)
- právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu (čl. 17)
- právo na výtěžnou činnost na území jiných smluvních stran (čl. 18)
- právo migrujících pracovníků a jejich rodin na ochranu a pomoc (čl. 19)

Právo na život a zákaz mučení

Tvrdé jádro lidských práv

- Neomezitelné právo
- Pozitivní závazek státu – přijmout opatření proti špatnému zacházení, včetně jednání ze strany spoluvězňů, zajistit účinný vyšetřovací systém, který je schopen vést k určení a potrestání osoby, jež jsou za takové jednání odpovědné
- Obrácené důkazní břemeno – stěžovatel musí soudu nad rozumnou pochybnost dokázat, že k napadenému jednání došlo
- Chráněné hodnoty – lidská důstojnost a fyzická a psychická integrita
- není přesná definice mučení
- úmyslné jednání mučitele působící velmi vážné a kruté utrpení
- zřejmý cíl, ke kterému musí mučení vést – získání informace
- nelidské zacházení a trestání – obdobně jako mučení, ale nedosahuje takové intenzity, chybí pohnutka získat informaci nebo přiznání
- mučení se může dopustit veřejný činitel, jiná osoba jednající z úředního pověření, osoba jednající s výslovným nebo tichým souhlasem úřadů

zásada NON REFOULEMENT

- princip v uprchlickém právu, týká se uprchlíků, kteří by v případě jejich navrácení do vlasti mohli být ohroženi na životě

Právo na respektování a na ochranu soukromí, obydlí a korespondence

- 2 polohy
 - Poloha negativní – nezasahovat
 - Poloha pozitivní – aby stát svou legislativní činností chránil práva

Práva dětí

- **75 miliónům dětí je odpíráno právo získat základní vzdělání**
- **více než 200 miliónů dětí vykonává dětské práce jako jsou práce ve zdraví rizikovém prostředí, dětská prostituce, nebezpečná práce v dolech apod.**
- **odhaduje se, že každý rok je v Africe prováděna ženská obřízka až na 3 miliónech dívek ve věku od 9 do 18 let**

Úmluva o právech dítěte

- K dnešnímu dni zavazuje 193 států světa, čímž se nemůže pochlubit žádná jiná lidskoprávní smlouva (pouze Somálsko a USA Úmluvu zatím neratifikovaly).
- Úmluva podrobně a moderně upravuje řadu oblastí života dítěte od situace v rodině a výchovy přes práva na vzdělání, svobodu projevu až po zákaz zneužívání dětí, dětské prostituce či verbování do armády.

Úmluva o právech dítěte

- je mezinárodní konvence stanovující občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní práva dětí
- přijata Valným shromážděním OSN 20.11. 1989
- Dodržování úmluvy kontroluje Výbor pro práva dítěte OSN (Committee on the Rights of the Child)

Dětský fond OSN – UNICEF

- hlavní světová organizace pro pomoc dětem
- trvale pracuje ve více než 190 zemích
- Založen byl v roce 1946, původně jako Mezinárodní dětský fond neodkladné pomoci (**United Nations International Children's Emergency Fund**) pro pomoc dětem, postiženým 2. světovou válkou.
- Od roku 1953 se UNICEF, již pod názvem United Nations Children's Fund, stal trvalou součástí Organizace spojených národů, specializovanou na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa a na krizovou pomoc v situacích katastrof.
- Původní zkratka UNICEF zůstala zachována

Dlouhodobé programy UNICEF

- **Zdraví a výživa**
- **Nezávadná voda, hygiena a sanitace**
- **Vzdělávání**
- **Ochrana dětí**
- **Krizová pomoc v situacích katastrof**

humanitárních krize

- Středoafriická republika, Sýrie, Jižní Súdán, Afghánistán, Somálsko, Jemen či Kolumbie....
- Cca 50 zemí
- 59 milionů dětí
- Somálsko, Demokratická republika Kongo, Afghánistán, Barma či Jemen
- Pro rok 2015 žádá OSN 16 miliard dolarů (přes 358 miliard korun), z nichž téměř polovina má jít na pomoc syrským uprchlíkům

Výbor pro práva dítěte

- Skládá se z 10 členů "vysokého morálního charakteru a uznávaných schopností"
- Jsou voleni tajně na 4 roky (každé dva roky se volí polovina členů)
- každý stát může navrhnout jednoho kandidáta

Práva dítěte

- právo na [život](#)
- právo na [jméno](#)
- právo poznat své [rodiče](#) a být jimi vychováván
- svoboda projevu a svobodný přístup k [informacím](#)
- svoboda [myšlení](#) a náboženského vyznání
- svoboda sdružování a pokojného shromažďování
- právo na ochranu [soukromí](#)
- právo na ochranu před [násilím](#), ponižováním a [vykořisťováním](#)
- právo na zajištění ochrany a pomoci poskytované státem, pokud je dítě zbaveno rodinného prostředí
- duševně nebo tělesně postižené děti mají právo prožít plný a řádný život
- právo na ochranu zdraví a využívání zdravotnických zařízení
- právo na výhody [sociálního zabezpečení](#)
- právo na [životní úroveň](#) potřebnou pro jeho rozvoj
- právo na vzdělání
- právo na používání vlastního [jazyka](#)
- právo na odpočinek a volný čas
- právo na ochranu před nebezpečnou prací

Povinnosti státu

- Stát musí přijmout opatření
- ke snížení [dětské úmrtnosti](#)
- k zajištění lékařské pomoci dětem
- k zajištění odpovídající péče [matce](#) před [porodem](#)
- k rozvoji zdravotní osvěty
- k poskytování pomoci rodičům se zabezpečením životních podmínek dítěte
- k zajištění bezplatného [základního vzdělání](#) pro všechny děti
- k zajištění podpory středního vzdělání, které je buďto bezplatné, nebo je dítěti v případě nutnosti poskytnuta finanční pomoc
- k zajištění poradenské služby v oblasti vzdělání a profesní přípravy
- k zajištění ochrany před užíváním [narkotik](#)
- k zajištění ochrany před sexuálním [vykořisťováním](#) ([prostituce](#), dětská [pornografie](#) apod.)
- k zabránění [únosů](#) a obchodování s dětmi
- k ochraně dětí před [mučením](#), omezování osobní svobody
- k zákazu [trestu smrti](#) vztahujícímu se na nezletilé
- k tomu, aby děti, které byly zadrženy pro [trestný čin](#), byly zadrženy po nejkratší nutnou dobu a to odděleně od dospělých, a aby se jim dostalo právní pomoci
- k tomu, aby se děti do 15 let neúčastňovaly válečných akcí
- k podpoře začleňování dětí, se kterými bylo nelidsky zacházeno
- ke stanovení věkové hranice pro vstup do zaměstnání a délky pracovní doby nezletilých.

UNESCO

- vzdělání
- přírodní vědy,
- sociální a humanitní vědy
- kultura
- komunikace a informace

Projekty UNESCO

- šíření gramotnosti
- odborné a školicí programy
- programy mezinárodní vědní spolupráce, propagaci nezávislých médií a svobody tisku
- regionální a kulturní historické projekty
- propagace kulturní různorodosti
- dohody mezinárodní spolupráce v oblasti kulturního a přírodního dědictví a ochrany lidských práv
- pokusy vyrovnat rozdíly v možnosti využití digitálních technologií ve světě

UNDP

- speciální instituce OSN
- vytvořená v roce 1966
- Odpovídá za řízení a koordinaci rozvojových projektů a poskytování technické pomoci
- Pomáhá při průzkumu nerostných zdrojů při vyhodnocování průmyslového, obchodního a vývozního potenciálu, v transferu technologií, při profesním vzdělávání a při programech ekonomického a sociálního plánování

UNHCR

- Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
- Organizace byla založena Valným shromážděním OSN 14.12. 1950
- Organizace pomohla více než 50 milionům uprchlíků ve světě
- obdržela v letech 1950 a 1981 Nobelovu cenu míru.

UNR

- Program dobrovolníků OSN
- působí v téměř 150 zemích světa
- Vznikl v roce 1970
- Základním předpokladem práce v UNV je odborná kvalifikace a několikaletá praxe